

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра загальної психології та психодіагностики**

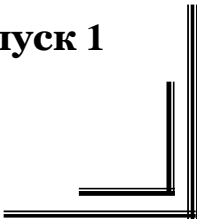

**Актуальні питання
психологічної
науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 1

Рівне - 2008

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих науковців „Психічне здоров'я особистості” (4-5 квітня 2008 р., м. Рівне). – Випуск 1. – Рівне: РДГУ, 2008. – 134 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням науково-методичної ради РДГУ (протокол № 4 від 27 березня 2008 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

Зміст

Вступ.....	6
<i>Авдимірець Ірина.</i> Стратегії формування і розвитку вольових дій у навчальній діяльності студентів-психологів	8
<i>Артемова Ольга.</i> Саморегуляція в роботі вчителя початкових класів, її значення для збереження психічного здоров'я	12
<i>Бердник Ганна.</i> Професійне становлення майбутнього практичного психолога в процесі навчання у ВНЗ як форма гармонійного розвитку його особистості	18
<i>Боровинська Ірина.</i> Розвиток стресостійкості у працівників як засіб збереження їх психічного здоров'я.....	20
<i>Візнюк Інесса.</i> Особистісна стійкість як засіб збереження психосоматичного здоров'я людини.....	23
<i>Волинець Маргарита.</i> Психологічні аспекти становлення особистості підлітка в умовах депривації дитячо-батьківських стосунків	26
<i>Галабурда Лідія.</i> Психологічний аналіз ціннісних орієнтацій підлітків	28
<i>Гончарова Наталія.</i> Проблеми психологічної адаптації студентів до умов навчання у вищому закладі освіти.....	31
<i>Грибенко Наталія.</i> Проблема збереження психічного здоров'я молоді.....	35
<i>Демчук Олена.</i> Формування компетентності здоров'я збереження майбутніх практичних психологів.....	37
<i>Демянюк Олена.</i> Вплив соматичних захворювань на психічне здоров'я людини	39
<i>Клименко Алла.</i> Групова взаємодія як чинник впливу на психічне здоров'я особистості.....	42
<i>Князь Юля.</i> Проблеми внутрішньої картини здоров'я особистості.	45
<i>Козачук Любов.</i> Діагностика цінностей молодших школярів	51
<i>Козачук Олена.</i> Поняття гомогендерної сексуальної орієнтації, основні причини її формування та особливості корекції.....	53

Актуальні питання психологічної науки

Кравець Вікторія. Вплив батьківського ставлення на прояв тривожності підлітків.....	55
Кулаков Руслан. Психологічні аспекти професійного самовизначення у ранньому юнацькому віці.....	58
Лесюк Оксана. Ставлення до власного здоров'я в підлітковому віці..	62
Лисяк Оксана. Внутрішні конфлікти та їх вплив на психічне здоров'я особистості в юнацькому віці.....	65
Музичук Назар. Втрата сенсу життя в осіб, що утримуються в пенітенціарних закладах та методи корекції.....	67
Мурга Тетяна. Діагностика самореалізації особистості у професійній сфері, як показника психічного здоров'я людини.....	70
Нікітін Валерій. Захисні механізми у психологічній феноменології при цукровому діабеті.....	72
Ніколайчук Інна. Тренінг розуміння поезії як процедура психологічної підтримки студента-філолога.....	75
Овчаренко Ольга. Попередження виникнення синдрому психічного вигорання як основа збереження психічного здоров'я особистості.....	78
Остапович Ірина. Взаємозв'язок ефективного копінгу та особистісних характеристик.....	80
Осьмак Любов, Онофрійчук Надія. Психологічний аналіз схильності до девіантної поведінки у старшому підлітковому віці.....	83
Осьмак Любов, Царук Ольга. Психологічний аналіз емпатійних здібностей медичних працівників.....	86
Павлюк Світлана. Вплив особистісних якостей медичних працівників на психічне здоров'я клієнтів.....	88
Петренчук Ірина. Гендерні особливості соціальних здібностей.....	91
Плаксенкова Ірина. Духовний розвиток особистості як фактор психічного здоров'я.....	92
Потапова Ірина. Динаміка часових і позачасових переживань як чинник психологічного здоров'я особистості.....	95
Прокопчук Інна. Психологічний аналіз внутрішньоособистісного конфлікту у підлітковому віці.....	97
Репецька Тетяна. Вплив сім'ї на психічне здоров'я дитини.....	100

Романюк Людмила. Проблеми психічного здоров'я у середній школі	102
Савенко Діана. Перше враження та його взаємозв'язок із засобами невербальної комунікації	104
Сидорчук Євгенія. Формування психологічної готовності до управлінської діяльності у процесі вузівського навчання	107
Уліцька Галина. Системність у визначенні рівнів прояву позитивного мислення юні.....	110
Харченко Світлана. Адаптація студентів першокурсників у ВНЗ як умова збереження їх психічного здоров'я	113
Хорко Ольга. Соціально-психологічні детермінанти явища деіндивідуалізації особистості.....	116
Юрченко Ірина. Психологічна характеристика функціонально неповної сім'ї	119
Юрчук Олексій. Самостійна рухова діяльність та її вплив на психічний розвиток дітей дошкільного віку	124
Вронська Вікторія. Формування психологічної складової компетентності медичних сестер дошкільних навчальних закладів.....	127

внутрішнього світу, буде створювати атмосферу толерантності, умови для соціального благополуччя, комфорту, захищеності студента, його саморозвитку і самоствердження, впроваджуватиме у практику роботи психологічні ідеї успіху і оптимізму [2; с.26].

Система професійної підготовки практичних психологів у вищих навчальних закладах повинна бути спроможною адаптуватися до умов реального соціально-економічного середовища України. Для цього вона має володіти високим науково-освітнім потенціалом, включати систему організаційного, методичного, психологічного, програмного, інформаційного, матеріально-технічного та фінансового забезпечення.

Список використаних джерел

1. Ананьев В.Г. Избранные психологические труды – М.; 1980.
2. Максименко С.Д., Ильма Т.Б. До проблеми розвитку освітньо-кваліфікованої характеристики сучасного психолога / Практична психологія та соціальна робота. – 1999. - №1.
3. Маркова А.К. Психология профессионализма. – М.; 1996ю – 278с.
4. Митина Л. Профессиональное здоровье учителя: стратегия, концепции, технология // Народное образование. – 1998 - №9-10. – с. 167-170.
5. Панюк В.Р. Концептуальні підходи до формування особистості практикуючого психолога. (Практична психологія та соціальна робота) – 1998. - №4-5.
6. Психология здоровья / Под. ред. Г.С. Никонова. СПб.: Питер, 2003. – 607с.
7. Петровская Л.А. Компетентность в общении. – М.: Изд-во МГУ, 1989. 216с.
8. Сергієчко В.П. Формування ключових компетентностей вчителя в умовах школи культури здоров'я // Управління школою. – 2006. - №14. – с. 10-12.

УДК 364.266

ВПЛИВ СОМАТИЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Демянюк Олена, викладач

Рівненський державний гуманітарний університет

На соціальному рівні функціонування людини норма і патологія (розлад) виступають як стани здоров'я і хвороби. У сучасній медицині існує дві моделі хвороби: біомедична і біопсихосоціальна.

Біомедична модель хвороби існує з XVII ст., вона центрована на вивченні природних факторів як зовнішніх причин захворювання. У рамках цієї моделі немає місця соціальним, психологічним і поведінковим причинам розвитку хвороби. Біопсихосоціальна модель хвороби виникла наприкінці 70-х рр. XX ст. У центрі цієї моделі знаходиться особистість з її переживаннями і поведінкою. Відповідальність за видужання у біопсихосоціальній моделі хвороби цілком або частково покладається на самих хворих людей. У рамках біопсихосоціальної парадигми хвороба розглядається як такий розлад, що загрожує дисфункцією — нездатністю психобіологічних механізмів виконувати свої функції у визначеному соціокультурному просторі.

В оцінці стану здоров'я в рамках біопсихосоціальної моделі ведучу роль грають психологічні фактори. Суб'єктивне здоров'я виявляється в почутті оптимізму, соматичного і психологічного благополуччя, радості життя. Цей суб'єктивний стан обумовлений наступними психологічними механізмами, що забезпечують здоров'я: прийняття відповідальності за своє життя; самопізнання як аналіз своїх індивідуальних тілесних і психологічних особливостей; саморозуміння і прийняття себе як синтез — процес внутрішньої інтеграції; уміння жити в сьогоденні; свідомість індивідуального буття, як наслідок — усвідомлена вибудована ієрархія цінностей; здатність до розуміння і прийняття інших; довіра до процесу життя — поряд з раціональними установками, орієнтацією на успіх і свідоме планування свого життя необхідна та якість, що Е.Еріксон називав базовою довірою, іншими словами, це уміння дотримуватися природного плину процесу життя, де б і в чому б він не виявлявся.

У рамках соматопсихічного напрямку клініко-психологічних досліджень було встановлено, що є два шляхи патогенного впливу соматичної хвороби на психіку: власне соматогенний (інтоксикаційний вплив на ЦНС) і психогенний (гостра реакція особистості на захворювання і його наслідки).

Дійсно, хронічне соматичне захворювання істотно змінює соціальну ситуацію розвитку особистості: змінюються можливості у здійсненні тих чи інших видів діяльності, обмежується коло контактів з навколишніми, коректується бачення свого місця в житті, змінюється сприйняття часу. Усе це може призводити до зниження вольової активності, зміни мотиваційного компонента діяльності і поведінки, звуження кола інтересів і загального збіднення особистості.

Е. Т. Соколова і В. В. Миколаєва звертають увагу на важливий механізм соматопсихічних відносин — механізм «замкнутого кола».

Він полягає в тому, що порушення, яке спочатку виникає у соматичній сфері, викликає психопатологічні реакції, що дезорганізують особистість, а ці реакції, у свою чергу, виступають причиною наступних соматичних порушень. Ця ідея також розкривається у понятті „психосоматичного циклу”, коли періодична актуалізація психологічних проблем і пов’язаних з ними тривалих або інтенсивних переживань приводить до загострення хронічного соматичного розладу чи формує новий соматичний симптом.

Зараз усе більшу популярність отримує точка зору, що традиційно „істинні” психосоматичні захворювання насправді не більш пов’язані з дією психологічних факторів, ніж будь-які інші. Тому більш правильно говорити не про конкретні психосоматичні хвороби, а про соматичні розлади, пов’язані з дією психогенних факторів.

З 1980 р. для позначення соматичних симптомів, які мають винятково функціональну природу, але при цьому у пацієнта не вдається знайти суттєвих психологічних факторів, введено поняття соматоформних розладів.

Одним з центральних понять клінічної психології, спрямованої на синтез соматичного й психічного як певної єдності, постало поняття внутрішньої картини хвороби. Уведено свого часу Р.А. Лурією вказане поняття мало на меті охопити всі ті характеристики переживання й почуття хворої людини, а також її буденні уявлення про причини хвороби, які могли б суттєво доповнити загальну картину походження хвороби, можливі шляхи її подолання як медикаментозними засобами, так і шляхом впливу на психологічний супровід хвороби – інтелектуальний (когнітивний) або сенситивний (афективний) [2].

Знання структури внутрішньої картини хвороби дозволяє вибрати адекватну програму психокорекції, соціореабілітації соматично хворих. Тактика створення моделі особистісного підходу передбачає три етапи: 1) відмова від „портрета хвороби”; 2) заміна „портрета хвороби” „портретом неповторності”, тобто створення уявлення про своєрідність і багатство індивідуальності кожного пацієнта, його самоцінності - таким чином, створюються умови для розкриття його індивідуальності; 3) виникнення на цій основі „портрета здоров’я”, що стає особистісно прийнятною метою.

Таким чином, створюються умови для переосмислення пацієнтом своїх особистісних проблем і підготовки „психологічного ґрунту” для нового сенсу життя. Фактично головна особливість даного підходу - у максимальному розкритті індивідуальності людини й орієнтації її не просто на новий зміст, а на формування найбільш

Актуальні питання психологічної науки

оптимального у даних умовах сенсу життя, бачення змісту свого існування в максимально повноцінному житті, незважаючи на хворобу [3]

Завдяки такому ставленню до власного життя можна досягти вищого рівня соціореабілітації, на якому відбувається не тільки нейтралізація, компенсація дефекту хвороби, але сам дефект стає „союзником” людини, починає служити йому, стає фактором, що сприяє глибокій концентрації уваги в області самодослідження, без чого не може бути творчості і самотворення. Це така життєва позиція, суть якої можна передати формулою: „життя дане людині для того, щоб перебороти його труднощі”. Дана настанова характерна для особистості як суб'єкта життя. Тому можна стверджувати, що кінцевою метою корекційної роботи є формування, посилення або відновлення здатності особистості бути суб'єктом власного життя. Психолог повинен допомогти людині „запустити” нові продуктивні механізми, що забезпечують процес особистісного розвитку у несприятливих умовах [1].

Таким чином, будь-яке соматичне захворювання є могутнім психотравмуючим чинником для людини і не може не позначитися на її психічному здоров'ї.

Список використаних джерел

1. Карпинский К.В. Психология жизненного пути личности: Учеб. пособие – Гродно: ГрГУ, 2002.
2. Клиническая психология: Учебник / Под ред. Б. Д. Карвасарского. — СПб.: Питер, 2002.
3. Смысл жизни и акме: 10 лет поиска: В 2 ч. / Под ред. А.А. Бодалева, Г.А. Вайзер, Н.А. Карповой, В.Э.Чуковского. Часть 1. М.: Смысл, 2004.

УДК 159.9+316.454.5+613.86

ГРУПОВА ВЗАЄМОДІЯ ЯК ЧИННИК ВПЛИВУ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ОСОБИСТОСТІ

Алла Клименко, магістрант

Керівник: Хазратова Н.В., доктор психологічних наук.

Київський славістичний університет

Сучасні умови життя висувають перед людиною безліч вимог, задоволення та вирішення яких потребує щоденних міжособистісних (інтерсуб'єктних) та групових (сім'я, коло друзів, колег), формальних та неформальних контактів, тобто в умовах безперервної взаємодії.